

[Med sin arm, ML](#)

[Seger över satan, SB](#)

[Evangelier utan försoning, SB](#)

[Är det nödvändigt med efterkonsekration? SB](#)

[Vi tror och lär: Om kyrkan](#)

[\[Register\]](#) [\[Årgångar\]](#) [\[Föregående nr\]](#) [\[Nästa nr\]](#)

Med sin arm

Ur Luthers utläggning av Marias lovsång, Magnificat, Luk. 1:46-56.

*”Han har utfört väldiga gärningar med sin arm” (v. 51). --
- Med de båda hoparna i världen, de fromma och de onda,
handlar Gud så, att han låter de fromma bli kraftlösa och
förtryckta, så att var och en anser att det är ute med
honom. Men samtidigt är Gud som allra starkast just hos
dem som lider förtryck, fast på ett så förborgat sätt att de
inte ens själva känner det utan blott tror det. Guds hela
arm och fulla styrka är likväl där, ty där människokraft går
ut, där går Guds kraft in, förutsatt att tron bor där och
inväntar denna kraft. När prövningen väl är slut,
uppenbaras det vilken starkhet som funnits under
svagheten.*

*På detta sätt blev Kristus själv kraftlös på korset, men just
där bevisade han den största makt och övervann synd,
djävul och helvete. ---*

*Den andra hopen däremot låter Gud bli stark och mäktig.
Han låter dem bli uppblåsta blott av egen kraft. Sin kraft
drar han undan, ty där människokraft går in, där går Guds
kraft ut. När sedan blåsan är full, och var och en menar att
de onda har överhanden, sticker Gud hål på blåsan, och då
är det platt förbi. De dårarna förstår inte att ju mer de är i
stigande, desto mindre är Guds arm hos dem. Därför
består aldrig deras sak mer än en viss bestämd tid.
Därefter försvinner den likt en såpbubbla, som om den
aldrig hade existerat.*

Seger över satan

Predikan på 1:a sönd. i Fastan 1999 i S:t Pauli församling. Text: Luk. 10:17-20

De tre första söndagarna i Fastan präglas av kampmotiv. De handlar om Jesu kamp mot Satan och de onda andemakterna, men också om vår kamp mot dessa makter. Vi berörs av dem varje dag och kommer inte undan den kampen om vi vill vara kristna.

Satan är ett hebreiskt ord som betyder motståndare eller åklagare. När det översätts till grekiska blir det *diábolos*, och på svenska blir det djävulen. Hur kunde en så ond figur som djävulen uppstå? Hur kunde Gud låta det ske? Det är svåra frågor, som vi faktiskt inte får så mycket svar på i Bibeln. Den förklarar ingenstans hur djävulen kom till eller hur Gud kunde ta risken att hans goda skapelse föll i så onda rövarhänder. Djävulen dyker helt plötsligt bara upp på scenen strax efter människans skapelse och står där som Guds motståndare och Guds motsats i allt.

När vi säger att djävulen ursprungligen var en ängel som avföll och gjorde uppror mot Gud, så är det inget som uttryckligen står, utan mer en slutsats som vi drar. Vi vet att Gud har skapat alla änglar och andeväsen. De hör till hans osynliga skapelse. Gud är god. Han skapar inte djävlar och demoner. Gud kan aldrig vara upphov till onskan. Men eftersom det ändå finns onda änglar och onda andemakter, så måste det någon gång ha skett ett avfall från Gud i änglavärlden. Det antyds också i 2 Petr. 2:4, där det talas om "*änglar som hade syndat*".

Hur det nu än gick till, så kan vi konstatera att djävulen är en högst påtaglig realitet: han finns och är verksam. Det är inte svårt att se utslag av onskan i världen – en ondska som kan driva människor till de mest fruktansvärda saker. Satan är verkligen inte någon ofarlig, lustig liten skämtfigur.

Om vi nu inte får mycket svar i Skriften på våra nyfikna

frågor om hur djävulen blev till, så får vi desto mer svar på hur han och ondskan kan bekämpas och besegras.

Det som djävulen ända från begynnelsen har frestat oss människor med är frihet och oberoende i förhållande till Gud. Man skall ha rätt att tänka själv, leva som man vill eller, som det så vackert heter i dag, ”våga vara sann mot sig själv och kunna bejaka sig själv”. Så vill Frestaren förföriskt få oss att tänka.

Han har från början hatat Guds Ord. ”*Skulle väl Gud ha sagt...*” är de första ord han uttalar här på jorden. Det allra första han gör, när han träder fram på scenen, är således att ifrågasätta vad Gud säger. När Eva redogör för vad Gud hade sagt, svarar han: ”*Ni skall visst inte dö!*” Nej, så skall det inte alls bli! Gud försöker bara skrämma er med orimliga hot om straff. Gå inte på det. Han ljuger!

Sedan dess har djävulen outtröttligt fortsatt sin kamp mot Guds Ord ända in i vår tid. Hans mål är alltid att vi skall förneka och bestrida vad Gud har sagt. Han använder sig därvid av alla medel: religionsvetenskap och filosofi, lärd bibelkritik och liberalteologi, filmer, massmedia och kolorerad veckopress och mycket annat – ”*allt vad fienden bådär upp*”, som Jesus säger i vår text.

Djävulen är nöjd med varje liten framgång, som t.ex. när han får oss att tvivlande tänka: ”Det går ju inte att bevisa att Bibeln är sann. Kanske är det inte sant, allt det som står där...” Ett Ord som ”kanske är sant” har mist sin udd. Det håller dörren öppen för fel och misstag. Bibeln kan ju bara vara myter och innehålla människors subjektiva religiösa erfarenheter och tankar! Det är precis så djävulen vill att vi skall tänka. Han vill att vi alltid skall vara öppna – öppna för möjligheten att Guds Ord kanske ändå inte är Guds Ord. Lyckas han med det, har han oss på kroken.

Djävulen tycks ha stor framgång. Men det märkliga är att han, trots alla listiga grepp under tidens gång, inte har lyckats utrota Guds Ord! Han kommer heller aldrig att göra det. Ty Jesus säger: ”*Himmel och jord skall förgås, men mina ord skall aldrig förgås*” (Matt. 24:35).

Jesus har inte som vem som helst bara slängt ut sitt ord i världen och sagt: ”Tro det!” Han har varken låtit sin egen gudom eller sitt gudomliga ord vara utan yttre vittnesbörd. Inget annat ord har bekräftats av så många, stora och mäktiga under som hans ord. Inget annat ord har så radikalt förändrat och förvandlat så många människors liv och skänkt dem frid, glädje, hopp och mening i livet. Bibeln har på många sätt verkligen visat sig vara Guds Ord, inte minst genom sina verkningar. Det finns ingen anledning för någon intelligent människa att avfärda det.

Det största tecknet av alla är ”Jonas tecken” (Matt. 16:4) – Jesu död och uppståndelse. Ingen annan religion har en Gud som blir människa och som ger sitt liv för världens myllrande massor av syndare. Hebréerbrevet inleds med följande ord: *”Sedan Gud fordom många gånger och på många vis talat till fäderna genom sina profeter, har han nu i dessa yttersta dagar talat till oss genom sin Son.”* Inte har Gud varit stum och lämnat oss människor i okunnighet om sitt ord och sin goda vilja!

Varför är det då så svårt för oss människor att tro på Gud och hans ord, på hans makt och kärlek? Det finns två huvudsakliga anledningar till det. För det första: Gud är inte den ende som talar. Även Guds motståndare, djävulen, talar – starkt och förföriskt. För det andra: Vi har ända från ormens hugg på syndafallets dag fått tvivlets och otrons gift i oss. Det visar sig i att vi har oändligt lätt för att tro på lögnen och för att låta oss bedras i livets viktigaste frågor – de om oss och Gud. Vi kan tro på vilka galenskaper som helst, bara de kommer från människor. Men när Gud säger något, misstror vi det genast.

Det är mot denna bakgrund som vi nu går till vår predikotext, som handlar om seger över Satan.

Jesus, Guds Son, har själv kämpat och vunnit seger över Satan

I dagens epistel läser vi: *”Guds Son uppenbarades för att göra djävulens gärningar om intet”* (1 Joh. 3:8). Det var för den saken han kom.

Vi finner i evangelierna, att överallt där Jesus gick fram, där blev det hård kamp mot djävulen och hans onda andar, som höll människor fångna på olika sätt. Jesus förde krig mot djävulen – ett sannskyldigt *jihad*, ett heligt krig. Och överallt där han gick fram trasades Satans rike sönder: människor blev fria från de onda andemakterna. Allt det som synden hade dragit med sig av olycka och lidande i tillvaron vek undan: besatthet, sjukdom och t.o.m. död.

Även detta att Jesus sände ut de sjuttio lärjungarna, två och två i förväg till de städer som han tänkte besöka, och utrustade dem med sin egen makt att förgöra fienden var ett led i kriget. Och lärjungarna upplevde med häpnad hur de onda andarna vek undan för dem, när de talade i Jesu namn och på hans uppdrag. De kom tillbaka rusiga av segerglädje.

Också Jesus fylldes av glädje, när han hörde dem berätta. Han såg för sin inre blick Satan falla som en blixtnedslåg från himmelen, slagen och krossad till marken. Han tänkte på Guds domsord över ormen på syndafallets dag, på löftet om *"kvinnans avkomma"* som en gång skulle träda fram: *"Han skall krossa ditt huvud, och du skall hugga honom i hälen"* (1 Mos. 3:15).

Han var nu på väg upp till Jerusalem, just som den utlovade *"kvinnans avkomma"*. Där väntade den stora sammandrabbningen med fienden. Lätt skulle det inte bli. Ormen låg och lurade för att få *"hugga honom i hälen"*, få tillfoga Jesus, Guds Son, svåra plågor och grym död. När Jesus till sist spikades upp på korset och hängde där utmärglad och kraftlös, såg det verkligen ut som om djävulen äntligen hade tagit hem spelet och en gång för alla krossat sin svurne fiende, honom som han tidigare förgäves försökt få på fall både med frestelser och med list.

Men vad som skedde i det som syntes ske var i själva verket det rakt motsatta. Det som djävulen aldrig, förblindad av hat som han var, kunde förstå och tänka sig inträffade, nämligen att Jesu led och dog i syndares ställe. Mitt i sin plåga och kraftlöshet bevisade Jesus sin allra största makt och övervann synden, döden och helvetet.

Hans lidande och död blev ett försoningsoffer, en lösepenning för oss alla. Mitt i det som såg ut som Satans och ondskans totala seger, löste Jesus ut alla in-teckningar som djävulen hade i oss människor. Ty varje synd är en Satans in-teckning i oss, ett bevis på att vi tillhör honom, inte Gud. *"Var och en som gör synd, han är syndens träl"*, säger Jesus (Joh. 8:34) och *"Alla som gör synd lyder under djävulen"*, säger aposteln Johannes (1 Joh. 3:8). Men alla dessa syndaträlars synder tog Jesus med sig på korset och korsade över dem i sin död. Det var vad som skedde. Så har Gud genom sin Son gjort djävulens gärningar om intet. *"Han har utplånat det skuldebrev som punkt för punkt förklarade oss skyldiga. Det skaffade han bort genom att spika fast det på korset"* (Kol. 2:14).

Så blev profetian uppfylld, ormens huvud krossat, drabbat av blixten från himmelen. Och allt detta betyder nu, att det finns ett effektivt botemedel mot synden och ett effektivt försvar mot djävulens makt och list, mot alla hans angrepp och frestelser. Det medlet heter syndernas förlåtelse.

Jesus, Guds Son, befriar oss från Satans våld genom evangelium

Kyrkan har inte fått något bestående uppdrag att likt de sjuttio i vår text bota sjuka och driva ut onda andar. Hon har fått ett mycket större uppdrag, nämligen att förkunna evangelium om syndernas förlåtelse, som är det enda motmedel som finns mot syndens gift i våra ådror, det enda medel som driver ut Satan. Ty där synden tas bort, där åker Satan ut! Att förkunna evangelium i ord och sakrament är den exorcism, djävulsutdrivning, som är kyrkans bestående uppdrag.

När de sjuttio återvände, hänförda över den makt de fått, säger Jesus till dem: *"Men gläd er inte över att andarna lyder er, utan gläd er över att era namn står skrivna i himmelen."* Att ha sitt namn skrivet i himmelen, är det största av allt. Jesus påminner de segerrusiga lärjungarna om att de inte fick glömma bort det allra viktigaste: att själva leva som mottagare av nådens evangelium. Också vi behöver den påminnelsen. Det finns inget som är så

nödvärdigt i kampen mot Satan och hans frestelser som att äga den visshet, glädje och kraft som evangeliet skänker åt var och en som hör och tror.

Ty att höra och tro evangelium är inget annat än att få sitt namn skrivet i livets bok i himmelen. Gud själv skriver in det, inte vi. Det är det som är så stort och tryggt. Han gör det av nåd för Jesu, Guds Sons, skull. Varje gång en människa hör och tror evangelium, faller Satan på nytt ned som en blixtnedslåg från himmelen. Och samtidigt bryter jublet ut i den himmelska världen. Det blir *"glädje bland Guds änglar över en enda syndare som omvänder sig"* (Luk. 15:10), säger Jesus. Denna glädje i himmelen skall också vi här på jorden ta till oss och tänka: Gud har skrivit in mitt namn i himmelen! Jag har blivit tagen ut ur mörker och fångenskap och blivit insatt i Guds rike, ljusets och frihetens rike!

Är detta vår tro och glädje? Var och en må pröva sig själv. Vi står alltid i kampen mellan Gud och Satan. Antingen lyssnar jag till den onde med alla hans *"Skulle väl Gud ha sagt"*, som vill få den ena synden att dra med sig den andra tills allt blir ödelagt och dött. Eller så lyssnar jag till Guds mäktiga evangelium, som driver ut synden och Satan och gör mig *"ren och rättfärdig, himmelen värdig"*, som det står i en sång.

Jesus säger: *"Saliga är de som hör Guds ord och tar vara på det"* (Luk. 11:28).

Jesus, Guds Son, ger oss kraft att bekämpa fienden

Också vi måste möta Satan och hans försåtliga frestelser. Kampen kommer vi inte ifrån. Även om Satan är slagen och dömd av Jesus, så är han ännu inte slutgiltigt satt bakom lås och bom. Han vet att hans tid är kort. Det är en ursinnig djävul som vi har att göra med.

Jesus sade till de sjuttio: *"Jag har givit er makt att trampa på ormar och skorpioner och allt vad fienden bådadar upp."* Också vi har fått makt att stå Satan emot. Den ligger i just det som vi talat om: *"att era namn är skrivna i himmelen"*.

Utan att föra kampen i tro på evangelium är vi maktlösa, men med Kristus, Segraren, förverkligas det som aposteln talar om i Rom. 16:20: *"Fridens Gud skall snart krossa Satan under era fötter."*

Vi hörde i dagens evangelium från altaret hur Jesus övervann frestelserna i öknen. Med orden *"Det är skrivet"* slog han tillbaka varje utfall från fiendens sida. Det vapnet ger han också oss. *"Bär alltid med er trons sköld, med vilken ni kan släcka den ondes alla brinnande pilar. Rusta er med frälsningens hjälm och Andens svärd, som är Guds ord"*, säger aposteln (Ef. 6:11 ff). Så beväpnade vinner vi seger över Satan. Amen.

S.B.

[Lutheranen 1/1999]

Evangelier utan försoning

Allt oftare får man i olika sammanhang höra att talet om Kristi ställföreträdande lidande och försoningen egentligen inte har någon eller mycket liten förankring i evangelierna och i Jesu egna ord. Vad man är ute efter är helt enkelt att försöka visa, att den kristna kyrkan har byggt sin tro inte på den historiske Jesus, utan på en tidig mytbildning och den därtill knutna fromma läroutvecklingen bland de första kristna.

Den stora boven är naturligtvis Paulus. Det är han som har utvecklat försoningstanken och lanserat idén om rättfärdiggörelse av nåd utan gärningar. Sådana tankar fanns inte hos Jesus själv, menar man. Han lärde i stället människor hur de skulle leva, som han t.ex. gör i Bergspredikan.

För några år sedan kom det ut en bok på engelska som hette *"The Jesus conspiracy"* av två forskare, Holger Kersten och Elmar R. Gruber. Boken handlar egentligen om äktheten av svepeduken i Turin. Denna linneduk visar tydliga ansikts- och kroppskonturer av en man som varit korsfäst, har ett sår i sidan och en krans av blodfläckar runt

huvudet. Författarna anser att svepeduken är äkta och att det verkligen var den som användes av Josef av Arimatea för att svepa Jesu kropp, sedan den tagits ner från korset (Matt. 27:57 ff.). Det revolutionerande som de anser sig komma med är att noggranna studier av svepeduken visar att Jesus inte var död när han sveptes och gravlades, utan endast djupt medvetslös. De menar att det är denna chockerande upptäckt som numera har fått Vatikanen att lägga locket på för ytterligare undersökningar. Det bör tilläggas, att författarnas argumentering för sin tes är ytterligt tunn och långsökt. Det rör sig i långa stycken om rena spekulationer.

Det intressanta är här emellertid inte frågan om duken och dess eventuella äkthet, utan bokens bakomliggande och klart uttalade syfte, nämligen att visa att talet om ställföreträdande lidande och försoning är ”århundradets bedrägeri”. Författarna menar att Jesus aldrig dog någon försoningsdöd och att varken han eller evangelierna talar om något sådant. Det är i stället Paulus som är den stora hjärnan bakom den försoningsteori som under så lång tid har präglat (och lurat) kristenheten. Paulus ord i 1 Kor. 15:12-14 om att vår tro är meningslös, ifall Kristus inte har uppstått, ses närmast som en varning från apostelns sida att närmare undersöka frågan om Jesus död och uppståndelse. En sådana undersökning skulle ju kunna kullkasta hela hans frälsningskoncept. ”Synes det inte högst egendomligt att Jesus själv aldrig gav den minsta antydning till att frälsa hela den troende delen av mänskligheten genom sin död?” – något sådant skulle ju strida ”mot Jesu sanna och högst etiska hållning och den kärlek som han hyste till mänskligheten”, sägs det i bokens slutkläm.

Man kan verkligen fråga sig hur författarna har läst evangelierna. Redan det faktum att alla de fyra evangelisterna ägnar så stort utrymme åt händelserna kring Jesu död och uppståndelse visar att däri ligger något mycket centralt och alldeles särskilt. Jesus själv tvekade inte om vad hans uppgift var, när han sade: ”*Se, vi går nu upp till Jerusalem, och allt skall gå i fullbordan som blivit skrivet genom profeterna om Människosonen... De kommer*

att döda honom. Och på tredje dagen skall han uppstå igen” (Luk. 18:31-34). Upprepade gånger förutsäger han sin död och uppståndelse i alla evangelierna. Men inte bara det: han anger klart syftet med alltsammans. Det är inte fråga om någon martyrdöd. Jesus säger: *”Människosonen har inte kommit för att bli betjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många*” (Mark. 10:45). Och texterna om nattvardens instiftelse, de talar alla om hans död, om blodet *”som är utgjutet för många till syndernas förlåtelse*”. Jesus bekräftade på allt sätt Skriftens och Johannes Döparens vittnesbörd om Messias som *”Guds lamm, som tar bort världens synd*” (Joh. 1:29). Paulus kom verkligen inte med något nytt. Han förkunnade detsamma som evangelisterna: att Kristus dog för våra synder, blev begravd och uppstod på tredje dagen (1 Kor. 15:3 f.).

En bok som den vi här har nämnt borde ingen kristen, som läser evangelierna, låta sig skakas av. Men ändå – den dyker upp, bl.a. i svenska bokklubbar, och oroade kristna hör av sig.

På liknande sätt har nyligen ett TV-program om *Tomasevangeliet* vållat viss oro. En gammal handskrift av detta evangelium påträffades i Egypten 1945. Den innehåller ”dolda ord” som Jesus skall ha meddelat aposteln Tomas – ungefär hälften av dem påminner om NT:s Jesusord, medan den andra hälften är helt nya. Tomasevangeliet framställs nu som något verkligt nytt och sensationellt. Varför? Bland annat för att det inte innehåller ett endaste ord om Jesu död och uppståndelse. Det finns inte heller några citat eller hänvisningar till GT hos Tomasevangeliets Jesus.

Ett sådant evangelium, med sköna ord och mystik, har världen inget emot – ett evangelium utan försoningens hemlighet. Det gnostiskt influerade Tomasevangeliet är för den kristna kyrkan varken något nytt eller sensationellt. Fornkyrkan kände väl till det och erkände det aldrig som apostolisk skrift, utan placerade den på listan över falska och kätterska skrifter. Det fanns åtskilliga sådana i omlopp då – liksom det finns nu.

Han ger inte upp, den gamle ormen. Alltid vill han föra oss försoningen förbi.

S.B.

[Lutheranen 1/1999]

Är det nödvändigt med efterkonsekration?

Vi har fått en fråga om vad Luther ansåg om efterkonsekrationens nödvändighet. Då vårt svar kan ha ett visst intresse även för en vidare läsekrets återger vi nedan vad vi har anfört.

Det råder ingen som helst tvekan om att för Luther och hans trogna anhängare var instiftelseordens läsande över elementen det som Altarets sakrament stod eller föll med. Konsekrationen, uppreandet av Kristi mäktiga ord, som omedelbart ger vad de säger, var således något absolut nödvändigt. På den punkten skilde sig reformatörerna inte från den romersk-katolska kyrkan. Detta bekräftas t.ex. av Stora katekesen, där han påminner om vad som gör elementen till sakrament:

Ordet är, säger jag, det som grundlägger och särskilt utmärker detta sakrament, så att det icke är blott och bart bröd och vin, utan med rätta kallas Kristi lekamen och blod. Ty det heter "Accedat verbum ad elementum et fit sacramentum", d.ä. "när ordet kommer till det utvärtes tinget, så blir det ett sakrament". Denna sats av S:t Augustinus är så träffande och riktig, att han knappast sagt något bättre. Ordet måste göra elementet till sakrament, varom icke, förblir det rätt och slätt element. (SKB s. 485)

Helt i enlighet med detta säger Konkordieformeln, bl.a. med hänvisning till Luther:

Ty där man håller fast vid hans instiftelse, uttalar hans ord över brödet och vinet, där är Kristus själv genom de uttalade orden i kraft av den första instiftelsen verksam genom sitt ord, som han vill skall upprepas. --- Nu bör instiftelseorden vid förrättandet av den heliga nattvarden offentligen inför menigheten tydligt och klart uttalas eller sjungas och ingalunda utelämnas ... för att

därmed Kristi lekamen och blod må åt oss givas till att äta och dricka, såsom Paulus säger: ”Den välsignade kalken, som vi välsigna.” Detta kan ju inte ske på annat sätt än genom att upprepa och återge instiftelseorden. (SKB s. 623 f.)

Mot denna bakgrund ger det sig självt att s.k. efterkonsekration är nödvändig, när elementen på grund av olyckliga omständigheter eller slarvig beräkning tar slut under en nattvardsgång. Man bör komma ihåg att den lutherska kyrkan bara kände till det slutna nattvardsbordet med anmälan till nattvardsgång. Prästen var skyldig att hålla reda på hur många nattvardsgäster det skulle bli, och i hans ansvar låg också att se till att lagom mängd bröd och vin fanns på altaret. Frågan om efterkonsekrationens nödvändighet var självklar, vilket är en anledning till att varken Luther eller de andra reformatorerna skrev särskilt mycket om den. Chemnitz berör indirekt frågan i sin kända ”Examen”, granskningen av romarnas motreformatoriska koncilium i Trident (1545-63). Där kommer han bl.a. in på katolikernas sed att bära sakramentet till sjuka efter mässans slut. Chemnitz och reformatorerna bekämpade den sortens tendenser till utsträckning i tid och rum av nattvarden. I stället borde prästen gå till den sjuke och konsekra nytt bröd och vin ”under den sjukets närvaro och åhörande”.

Det finns dock en händelse som starkt vittnar om Luthers syn på vikten av konsekration och efterkonsekration. Från Luthers sista levnadsår (1546) har vi ett brev av hans hand där han kommenterar det som hänt med en präst vid namn Besserer. Denne präst hade gett sig till att dela ut icke-konsekrerat bröd i stället för ett konsekrerat som han tappat på golvet. Det var tal om att denne präst skulle åka i fängelse för sitt tilltag. Det motsatte sig Luther, men han ansåg att prästen, som försvarade sitt handlande, borde avsättas och uteslutas ur kyrkan: ”Som en försmädare av Gud och folket har han offentligt vågat hålla konsekrerat och icke-konsekrerat bröd för samma sak... Må han gå till sina zwinglianer!” Starkare kan väl knappast Luthers syn på konsekrationens nödvändighet uttryckas.

I allt vad Luther på många ställen skriver om

instiftelseordens verkan och kraft ligger att dessa alltid måste läsas över det bröd och vin som skall delas ut. Den som säger att efterkonsekration inte behövs har varken förstått Luthers lära om instiftelseordens betydelse eller innebörden i Kristi befallning ”Gör detta!”. Luther säger på ett ställe (Stora nattvardsbekännelsen, 1528):

Men låt se, vem som vill vara så djärv, att han säger, att man inte skall ta bröd och välsigna eller inte uttala ”Tag och ät”! --- Är det inte nog, att Kristus på slutet säger: ”Gör detta till min åminnelse”? Om vi skall göra vad han har gjort, sannerligen, så måste vi ta brödet och välsigna, bryta och ge och säga: ”Detta är min lekamen”. Ty det är alltihop innefattat i befallningsordet ”Gör detta”.

S.B.

[^]